

Toespraak Groen! Budget 2012

Geachte voorzitter, geachte heer gouverneur, dame en heren gedeputeerden, beste collega's,

Het budgetdebat heeft dit jaar een heel andere klankkleur dan de vorige jaren.

Niet alleen omdat het het laatste is van deze legislatuur, ook omwille van de context.

De context is die van een Griekse tragedie, waar de overmoedige uitdagers van de goden van hun voetstuk vallen (Berlusconi in Italië, Papandreou in Griekenland, ...).

Ik kan het niet laten een aantal beschouwingen te maken hierover, die u in provinciale context misschien bekend in de oren zullen klinken, nu we ook een beetje een bilan opmaken van deze legislatuur.

Waartoe hebben 5 jaar van conservatieve, orthodoxe budgetpolitiek geleid, in de turbulente tijden die we hebben meegemaakt, denk aan de onzekerheid omtrent de interne staatsvorming, en natuurlijk nu de opeenvolgende economische en financiële crises?

Hebben we als provincie de juiste koers gevaren? Wij meenden alvast van in het begin van niet. Was het visionair, of hadden we gewoon geluk met onze voorspellingen, wie zal het zeggen.

Er zijn alvast een aantal deskundigen die, boven alle verdenkingen van partijdigheid verheven, wel wat interessante uitspraken hierover hebben gedaan.

U heeft misschien het relaas gehoord van Prof. Freddy Heylen, Macro-econoom aan de Ugent.

In een onderzoek naar het succes van saneringsmaatregelen in 21 OESO-landen gedurende de periode 1980-2008, komt hij tot een aantal verrassende conclusies. Zeker is dat een besparingsbeleid absoluut geen succes garandeert. Sommige landen eindigden na een periode van sanering of restrictie zelfs met een hogere schuld dan ervoor. Hoe bespaar je dan het best?

Weet dat de invloed van de buitenwereld cruciaal is. Bij een sterke economische activiteit lukt het meestal wel, bij een zwakke economische activiteit is er doorgaans geen schuldafbouw.

Als iedereen tegelijk bespaart en saneert, treedt er zelfs een recessie op (Nobelprijswinnaar Stiglitz). Wie kan moet juist de economie stimuleren, moet investeren is de conclusie. Wij kunnen dit, of hadden dit kunnen doen. Zelfs al heb je daardoor tijdelijk een tekort.

Linkse regeringen bleken succesvoller bij saneringen, omdat ze de overheidsinvesteringen beter bewaken.

Waarom hebben wij dat niet gedaan? We hadden kunnen investeringen in onze gebouwen, meer en beter dan de kleine inspanningen die we nu doen, het zou zelfs een win/win/win situatie geweest zijn. We stimuleren de economie, we verbeteren onze gebouwen, en hebben later minder energiekosten (en misschien krijgen we nog groenestroomsubsidies erbovenop). We kunnen dit trouwens nog altijd, als we zouden willen.

U heeft misschien het relaas gehoord van Prof. Paul De Grauwe (emeritus KULeuven) over Griekenland, de economie en zijn 'bekering': als voormalig hevig voorstander van de absolute werking van de vrije markt, heeft hij nu zijn visie gewijzigd. De overheid MOET ingrijpen, en als ze daar geen geld voor gespaard heeft, jawel: deficit spending.

Meer middelen in de economie brengen, ter compensatie van de middelen die de huishoudens er niet meer aan kunnen/willen besteden.

Hier komt ook een ander mooi inzicht kijken: het evenwicht tussen de private huishoudens en de overheid, die mekaar moeten aanvullen. Als de economie draait, spenderen de private huishoudens meer, en kan de overheid sparen. Het is zeer verlokkelijk om dat geld als overheid dan ook uit te geven, maar beter is om op dat moment net voorzichtig te zijn.

Als de economie namelijk minder draait, zullen de private huishoudens minder uitgeven, enerzijds omdat ze niet meer kunnen, anderzijds ook omdat ze geen vertrouwen meer hebben, en niet meer willen. Zaaien naar de zak, noemt men dit soms ...

Precies dan moet de overheid haar taak ten volle opnemen, en dit compenseren door zelf meer uit te geven, door te investeren.

Zegt Paul De Grauwe, ooit nog senator voor de VLD ...

Het helpt dan wel niet om budgetten te verschuiven tussen overheden (Hospicebossen, eventuele aankoop van een provinciaal domein van een andere overheid). De toegevoegde waarde voor de samenleving is immers nihil. Er komt niets wezenlijks bij, geen vierkante meter bos, geen enkele sportactiviteit.

In dat plaatje past overigens wel het streven naar 0,7% ontwikkelingssamenwerking.

U heeft misschien Eric Van Rompuy (Vlaams parlements lid voor de CD&V) gehoord: in een opgemerkte tussenkomst verwees hij naar zijn illustere partijgenoot en hoogleraar economie Marc Eyskens, die als eerste minister, bijgestaan door de Gouverneur NBB Van de Putte als minister van financiën, het hoogste tekort ooit in België op de begroting realiseerde, namelijk van 15%.

Niemand twijfelt aan hun bekwaamheid, toch?

Voorzitter, geachte collega's

Wij hadden ook meer kunnen doen. Achteraf gezien is het makkelijk praten, zal u zeggen, maar u zal moeten toegeven dat ik dit verhaal, tot ergernis van sommigen, intussen al jaren herhaal.

Wij hadden in zee kunnen gaan met Triodos, de ethische bank die ook projecten in OVL financiert, die een even hoog rendement biedt als de 'gewone' banken. Wij hebben conservatief en orthodox gekozen, en nu bloeden wij mee voor Dexia Frankrijk.

Wij hadden meer kunnen en moeten investeren in korte-keten projecten, waarover de eerst gedeputeerde aanstaande vrijdag zelfs een studiedag inleidt, lokale projecten, met hoge toegevoegde waarde, die ons in toenemende mate zelfbedruipend moeten maken.

Maar ruimer, het lijkt me in het licht van de voorbije gebeurtenissen, relevant, om de vraag (steeds opnieuw) te stellen: hebben we met een conservatief budgettair en inhoudelijk beleid voldoende antwoorden geboden op de omwentelingen die op ons afkomen?

De ecologische omwenteling die op wereldschaal onvermijdelijk en nodig zal zijn, willen we ons voortbestaan als soort niet in het gedrang brengen.

Op dit vlak hebben we zeker geen goed rapport om voor te leggen.

De stap van het budget naar het economisch beleid van de provincie is klein, en de samenhang is duidelijk, reden waarom ik mij permitteer hier een aantal beschouwingen te maken die ik in het verleden vooral ter sprake bracht in het debat met de bevoegde gedeputeerde.

Wij van Groen! streven als doelstelling in het economisch beleid vooral investeringen na met een grote toegevoegde waarde en tewerkstelling voor de lokale bevolking. Ik heb het gevoel dat het economisch beleid van de provincie daar ver van af staat.

Een aantal elementen springen dan in het oog:

Welk rendement heeft ons buitenlandbeleid ?

Vooraf wat we in China en Vietnam doen, blijft te gek voor woorden. Welke meerwaarde heeft een provinciale inspanning als er al een federale en een Vlaamse inspanning naast staat. Wij hebben amper hefboomen om het vestigingsbeleid te beïnvloeden!

Laat ons deze inspanningen stopzetten en de bedragen heroriënteren naar zaken die wel een aantoonbaar rendement hebben.

Bovendien blijf ik mij verbazen over de grootte van de sommen die hieraan worden besteed, en de enorme ecologische voetafdruk die de vele verplaatsingen nalaten. We kopen dan een stukje bos als provinciale aflat om dit compenseren, maar ook los hiervan doen we op het vlak van bosuitbreiding veel te weinig. Daar kom ik in de verdere budgetdebatten nog op terug.

Hoe zwaar zal de afscheidstournee van gedeputeerde De Buck door 'zijn' Azië hier nog op wegen? Hoeveel bos zal dit opleveren?

We zien een eindspurt van de deputatie inzake ruimtelijke ordening, waar men in deze legislatuur een groot aantal plannen nog wil finaliseren, en dan nog vooral de meest controversiële ... Overall gaat men op zoek naar ruimte voor bedrijvigheid en industrie, daar waar op dit moment het

bijzonder onduidelijk is of er wel een economische vraag is. Vele terreinen blijven nu al onbenut, en vervuilde terreinen worden niet of traag gesaneerd. Meer inzetten op het laatste zou de druk op open ruimte aanzienlijk minder verhogen.

Maar er is nog een groter probleem: deze eindspurt neemt immers een voorafname op mogelijk wijzigend beleid. Wij twijfelen er niet aan dat het beleid, onder druk van de omstandigheden ZAL wijzigen, en dan zullen toekomstige besturen zich geconfronteerd zien met mogelijke planschade.

In welke mate zijn de andere partijen van de meerderheid zich hiervan bewust? Beseffen ze dat ze later misschien oppositie tegen zichzelf zullen moeten voeren.

Terzijde: ook de eerste gedeputeerde heeft dit in bedekte termen gezegd toen hij het financieel resultaat van deze legislatuur gunstig liet afsteken tegen dat van de vorige, waar hij, als een van de *éminences grises*, zelf deel van uitmaakte ...

Teveel beleid in de ene richting, te weinig in de andere:

Waar blijven de resultaten van de inplanting van windmolens? Vele goede voornemens, die dan botsen op weigeringsbeslissingen van hetzelfde bestuur met een andere pet op? Het zijn de streken bij de kust, waaronder Oost-Vlaanderen, die het grootste rendement kunnen halen. We kunnen niet anders dan constateren dat we dit onderbenutten.

Hoeveel zonne-energie hebben we al geïnstalleerd? Hoeveel kansen hebben we nog niet benut?

Vraag is immers steeds: wat doen wij NU voor onze kinderen en kleinkinderen?

Ceterum censeo Carthaginem esse delendam, zei Cato de Oudere bij elke toespraak.

Ik blijf het ook zeggen, collega's, als beste voorbeeld van kortetermijndenken, het accent op Oost-Vlaanderen als logistieke topregio is een historische vergissing. In een stagnerend of zelfs krimpend economisch model is dit geen goede strategie. Het biedt geen toegevoegde waarde, het is integendeel ongezond, bedreigt onze levenskwaliteit, en zal, door een aanzuigefect zorgen dat we allemaal stilstaan. Het is niet duurzaam, niet lokaal, en het grotere verhaal geeft ongetwijfeld een negatief kostenplaatje.

We zijn als beleidsmakers niet goed bezig.

En we gaan steeds verder op de ingeslagen weg ...

Steeds bezig met de waan van de dag.

Geachte gedeputeerden, collega's,

Ik wil nog van de gelegenheid gebruik maken om de diensten te danken voor de uitstekende set documenten die ons ter beschikking werden gesteld. Ongetwijfeld hebben tientallen personeelsleden hier noest aan gewerkt. Onze felicitaties.

Desondanks kunnen we ons niet achter dit budget scharen.

Mijn collega's en ikzelf zullen deze houding in de loop van het komende debat verduidelijken.

Het bestuur, net zoals ik in het verleden reeds heb gezegd, doet immers net als het orkest op de Titanic, stug verder met wat het al jaren doet. Kleine brokjes voor alle betrokkenen, zonder grote visie, voor iedereen iets met deze grote coalitie, in een moeilijk, grijs compromis.

Wij hebben dan evenmin een reden om onze houding tegenover het budget uit het verleden te wijzigen.

Dank voor uw aandacht.

Namens de Groen! Fractie

Jan Fiers

Voorzitter Groen! Fractie in de provincieraad